

Z A K O N

O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE SRBIJE I VLADE SAVEZNE REPUBLIKE NEMAČKE O RATNIM MEMORIJALIMA

Član 1.

Potvrđuje se Sporazum između Vlade Republike Srbije i Vlade Savezne Republike Nemačke o ratnim memorijalima, koji je sačinjen u Beogradu, 28. novembra 2018. godine, u originalu na srpskom i nemačkom jeziku.

Član 2.

Tekst Sporazuma u originalu na srpskom jeziku glasi:

S P O R A Z U M

između Vlade Republike Srbije i Vlade Savezne Republike Nemačke
o ratnim memorijalima

Vlada Republike Srbije i

Vlada Savezne Republike Nemačke - u daljem tekstu ugovorne strane,

U želji da omoguće dostojno upokojenje i ovekovečenje uspomene na vojna lica i civilne žrtve rata koji su poginuli ili umrli tokom ili usled ratova kao i očuvanje mesta gde su sahranjeni u skladu sa Ženevskim konvencijama o zaštiti žrtava rata od 12. avgusta 1949. godine, Dopunskim protokolima uz Ženevske konvencije od 8. juna 1977. godine, kao i drugim normama važećeg međunarodnog humanitarnog prava

saglasne su o sledećem:

Član 1.

U smislu ovog Sporazuma naredni pojmovi imaju sledeće značenje:

a) «Nemački ratni memorijali» - mesta gde su sahranjeni nemačka vojna lica i civilne žrtve rata koji su poginuli ili umrli tokom ili usled ratova, uključujući pojedinačne i zajedničke grobnice, postojeća groblja i groblja koja će se naknadno urediti ili parcele na grobljima i koji svedoče o ratnim događajima na teritoriji Republike Srbije;

b) «Srpski ratni memorijali» - mesta gde su sahranjeni srpska (jugoslovenska) vojna lica i civilne žrtve rata koji su poginuli ili umrli tokom ili usled ratova, uključujući pojedinačne i zajedničke grobnice, postojeća groblja i groblja koja će se naknadno urediti ili parcele na grobljima, kao i spomenike i memorijalne objekte, i koja svedoče o ratnim događajima na teritoriji Savezne Republike Nemačke;

v) «Uređivanje ratnih memorijala» - označavanje granica mesta sahranjivanja i postavljanja spomen-obeležja, nadgrobnih ploča, spomenika ili drugih memorijalnih objekata kao i sve druge mere s tim u vezi;

g) «Održavanje ratnih memorijala» - obezbeđivanje očuvanosti grobnica, spomenika i memorijalnih objekata, njihovo održavanje u odgovarajućem stanju i sprovođenje neophodnih radova na obnovi;

d) «Zaduženi organi» - organi ili organizacije, koje određuju ugovorne strane radi realizacije Sporazuma;

Ugovorne strane će redovno vršiti razmenu aktuelnih spiskova ratnih memorijala koji se nalaze na njihovim teritorijama.

Takođe će se vršiti razmena svih raspoloživih informacija o ličnim podacima žrtava poginulih ili umrlih tokom ili usled ratova koji su potrebni za njihovu identifikaciju. Sastavni deo ovog sporazuma čini aneks kojim se određuje radni postupak za usaglašavanje ispisivanja imena na ratnim memorijalima ugovornih strana.

Ugovorne strane su saglasne da su spomenici žrtvama rata koji nisu smešteni na ratnim memorijalima u smislu ovog Sporazuma zaštićeni važećim unutrašnjim pravnim propisima.

Član 2.

Ugovorne strane obezbediće, svaka na svojoj teritoriji, zaštitu ratnih memorijala, pristup ratnim memorijalima i trajno pravo počinka stradalih u ratu. One će sprečavati podizanje svih objekata u okolini ratnih memorijala koji su nespojivi sa dostojanstvom tih mesta.

Ugovorne strane imaće pravo da, na osnovu odobrenja nadležne institucije druge ugovorne strane, na teritoriji države druge ugovorne strane o svom trošku urede i neguju svoje ratne memorijale.

Vlada Savezne Republike Nemačke će na svojoj teritoriji o svom trošku obezbediti održavanje i negovanje srpskih ratnih memorijala.

Član 3.

Ugovorne strane obezbediće, jedna drugoj, besplatno i na neograničeno vreme, da se zemljišne površine koje služe kao ratni memorijali koriste kao trajna počivališta njihovih stradalih u ratu.

Ovaj Sporazum ne utiče na vlasnička prava. Potrebne izmene međa zemljišnih površina koje se koriste kao ratni memorijali rešavaće se uz obostranu saglasnost ugovornih strana ili institucija ili organa koje će one odrediti. Ukoliko se na osnovu saglasnosti između dveju ugovornih strana neko zemljište u celini ili delimično više ne koristi u predviđenu svrhu, to će imati za posledicu gubitak dosadašnjeg prava korišćenja iz stava 1. ovog člana.

Ako jedna od ugovornih strana iz uverljivih javnih razloga neko zemljište iz stava 1. ovog člana bude trebala za neku drugu namenu, onda će na raspolaganje staviti neko drugo prikladno zemljište i preuzeti troškove premeštanja pokojnika i uređivanja novih grobova. Izbor novog zemljišta, njegovo uređivanje i sprovođenje premeštanja pokojnika vrše se uz obostranu saglasnost.

Član 4.

Ugovorne strane, pod uslovom da im neće nastati nikakvi troškovi i da im se predoči plan na prethodno odobrenje, dopustiće drugoj ugovornoj strani da objedini grobove stradalih u ratu čije se premeštanje bude smatralo potrebnim. Premeštanje Nemaca stradalih u ratu obaviće radna snaga koju odredi nemačka strana. Premeštanje Srba stradalih u ratu obaviće radna snaga koju odredi srpska strana.

O svakom premeštanju nekog stradalog u ratu sastaviće se zapisnik u kojem su navedeni podaci o staroj i novoj lokaciji groba, lični podaci i podaci o natpisu na znaku raspoznavanja ili o drugim identifikacionim oznakama.

Ukoliko su ranije postojeći ratni memorijali napušteni zbog nastalih infrastrukturnih promena tako da se na tom mestu ukopani pokojnici više ne mogu premestiti, ugovorna strana na čijoj teritoriji je nekad postojao ratni memorijal dopustiće, na osnovu odobrenja i o trošku druge ugovorne strane, podizanje spomenika u dostojnom obliku koji odgovaraju uslovima na tim lokalitetima. Ako je u tu svrhu potrebno da se stavi na raspolaganje neko zemljište ili pribavi saglasnost lokalnih vlasti, dve ugovorne strane će jedna drugu pomagati prilikom podnošenja zahteva ili sklapanja ugovora.

Ukoliko zbog trajnog pokopa na nekom ratnom memorijalu bude potreban privremeni pokop stradalih u ratu, ugovorna strana na čijoj su teritoriji nađeni stradali u ratu preduzeće mere za njihov propisan i dostajan privremeni pokop i za označavanje njihovih grobova.

Član 5.

Ukoliko se na nemačkim ili srpskim ratnim memorijalima, pored nemačkih ili srpskih grobova stradalih u ratu, nalaze i grobovi stradalih u ratu iz drugih država, onda ovu činjenicu treba na prikladan način uzeti u obzir prilikom donošenja odluka o održavanju i negovanju ovih grobova.

Član 6.

Ekshumacija posmrtnih ostataka vojnih i civilnih lica iz grobova u kojima su sahranjeni radi prenosa i sahranjivanja u otadžbini vrši se isključivo na osnovu zahteva zainteresovane ugovorne strane i uz saglasnost druge ugovorne strane, koja se pribavlja diplomatskim putem. Svi troškovi ekshumacije, prenosa i ponovnog sahranjivanja ili postupka predaje posmrtnih ostataka idu na teret ugovorne strane podnosioca zahteva.

Ponovno sahranjivanje posmrtnih ostataka iz grobnica na teritoriji države ugovorne strane gde je bilo prvo sahranjivanje sprovodiće se samo uz saglasnost obeju ugovornih strana, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom države ugovorne strane na čijoj teritoriji se nalaze grobnice i o trošku ugovorne strane koja je zainteresovana za ponovno sahranjivanje.

Pri ekshumaciji posmrtnih ostataka stradalih u ratu koja se vrši u cilju promene lokacije grobnice pravo prisustva imaju predstavnici zainteresovane ugovorne strane.

Obe ugovorne strane vodiće evidenciju o svakom ponovnom sahranjivanju uključujući i podatke o prethodnom i novom mestu groba kao i lične podatke sahranjenih.

Član 7.

Vlada Savezne Republike Nemačke zadužiće «Narodni savez za brigu o nemačkim ratnim grobljima (Volksbund Deutsche Kriegsgraberfursorge e.V.)» u daljem tekstu «Narodni savez» za tehničko sprovođenje zadataka u Republici Srbiji koji za Vladu Savezne Republike Nemačke proizlaze iz ovog Sporazuma. Za srpske ratne memorijale koji se nalaze u Saveznoj Republici Nemačkoj nadležno je Savezno ministarstvo za porodicu, starija lica, žene i omladinu.

Nadležni organ za sprovođenje ovog Sporazuma u Republici Srbiji je Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Republike Srbije može zadužiti neko treće lice za tehničko sprovođenje ovog Sporazuma.

Ukoliko neka druga organizacija ili institucija bude zadužena za tehničko sprovođenje ovog Sporazuma, potrebna je prethodna saglasnost druge ugovorne strane.

Član 8.

Ugovorne strane, u skladu sa svojim unutardržavnim propisima, pružiće institucijama i organizacijama druge ugovorne strane navedenim u članu 7. svaku moguću pomoć, posebno u pogledu pristupa dokumentaciji o stradalim u ratu i grobovima žrtava rata druge ugovorne strane koja će sada ili ubuduće biti raspoloživa organima vlasti, fizičkim ili pravnim licima iz njihovih zemalja. Ova odredba nema uticaja na druge sporazume i dogovore.

Član 9.

U cilju izvršenja svojih zadataka Narodni savez i Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Republike Srbije mogu uputiti predstavnike kao i stručno i ostalo osoblje na teritoriju druge strane.

Za izvođenje radova koji proizilaze iz sprovođenja ovog Sporazuma Narodni savez i Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Republike Srbije će, po mogućnosti, angažovati lokalnu radnu snagu i koristiti lokalni materijal, u skladu sa uobičajenim uslovima slobodne konkurencije.

Pored toga, Narodni savez može iz Savezne Republike Nemačke ili neke druge zemlje članice Evropske Unije u Republiku Srbiju da uveze i iz nje ponovo da izveze opremu, prevozna sredstva, materijal i pribor koji su potrebni za izvođenje radova na osnovu ovog Sporazuma. Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Republike Srbije može iz Republike Srbije, na isti način, u Saveznu Republiku Nemačku da uveze i iz nje da izveze opremu, prevozna sredstva, materijal i pribor.

Za carinjenje navedene robe važiće sledeće:

1. Privremeno uvezena oprema i prevozna sredstva će se prilikom uvoza cariniti bez plaćanja dažbina, s tim da se navedena oprema i prevozna sredstva bez plaćanja dažbina ponovo izvezu po završetku radova.

2. Materijal i pribor koji su namenjeni podizanju, ukrašavanju ili negovanju grobova, spomen mesta ili groblja, oslobođeni su od plaćanja uvoznih dažbina i taksi ako se carinskim organima pored redovne uvozne deklaracije predoče:

- tačna specifikacija uvezene robe,
- izjava kojom se osigurava da će se navedena roba koristiti isključivo u svrhe predviđene ovim Sporazumom.

Član 10.

Ustupanjem zemljišnih površina koje služe kao ratni memorijali, a koje je dogovoreno u skladu sa članom 3. stav 1. ovog Sporazuma, daje se ovlašćenje da se u okviru važećih unutrašnjih propisa neposredno izvedu svi radovi na uređivanju i ulepšavanju ratnih memorijala kao i na izgradnji prikladnih prilaznih puteva, prostorija za boravak i ostalih objekata za posetioce.

Član 11.

Odredbe iz člana 9. i 10. ovog Sporazuma shodno se primenjuju na bilo koje treće lice koje će Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Republike Srbije, u skladu sa članom 7. stav 2. zadužiti za tehničko sprovođenje ovog Sporazuma.

Član 12.

Sporovi oko tumačenja ili primene ovog Sporazuma rešavaće se pregovorima nadležnih organa ugovornih strana.

Član 13.

Ovaj sporazum stupa na snagu mesec dana nakon što ugovorne strane diplomatskim putem obaveste jedna drugu da su ispunjeni svi uslovi propisani u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom za njegovo stupanje na snagu. Merodavan je dan prijema poslednjeg obaveštenja.

Svaka ugovorna strana može da otkáže ovaj Sporazum ako za to postoje posebne okolnosti. Otkaz je moguć najranije po isteku pet godina od stupanja na snagu ovog Sporazuma sa rokom od šest meseci. Ukoliko jedna od ugovornih strana želi da izmeni Sporazum, ugovorne strane će o tome pokrenuti pregovore.

Postupak za registraciju ovog Sporazuma pri Sekretarijatu Ujedinjenih nacija u skladu sa članom 102. Povelje Ujedinjenih nacija će pokrenuti odmah po njegovom stupanju na snagu ona ugovorna strana na čijoj teritoriji će se potpisati Sporazum.

Druga ugovorna strana će biti obavještena o izvršenoj registraciji, uz navođenje broja registracije, čim Sekretarijat Ujedinjenih nacija bude potvrdio registraciju.

Sačinjeno u Beogradu, dana 28.11.2018. godine, u dva originala, svaki na srpskom i nemačkom jeziku, pri čemu je svaki tekst jednako obavezujući.

Za Vladu
Republike Srbije

Za Vladu
Savezne Republike Nemačke

ANEKS

u vezi sa članom 1. stav 3. Sporazuma između Vlade Republike Srbije
i Vlade Savezne Republike Nemačke o ratnim memorijalima

Radni postupak za usaglašavanje ispisivanja imena na ratnim memorijalima:

1. Na već postojećim ratnim memorijalima ugovornih strana ili ratnim memorijalima koji će se naknadno urediti postaviće se ploče na srpskom i nemačkom jeziku sa nazivom ratnog memorijala, brojem sahranjenih žrtava rata kao i table koje će informisati o ratnim zbivanjima na tom mestu.
2. Lični podaci o žrtvama rata (prezime, ime, datum rođenja i smrti kao i lokacija groba) će biti ispisani na nadgrobnim oznakama odnosno na spomen pločama izrađenim od trajnog materijala. Podaci o žrtvama rata čiji prenos više nije moguć takođe mogu biti navedeni.
3. Lični podaci o žrtvama rata iz tačke 2. će biti dokumentovani i u knjigama sa imenima u koje se može imati uvid na ratnom memorijalu.
4. Imena nemačkih žrtava rata 1939. – 1945. godine koja su predviđena za ispisivanje će se prethodno dostaviti na proveru Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Republike Srbije.
5. Da bi se obezbedilo pravovremeno ispisivanje imena, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Republike Srbije će Narodnom savezu vratiti spiskove imena iz tačke 4. Aneksa najkasnije u roku od četiri meseca po prijemu istih sa odgovarajućim napomenama o izvršenoj proveri.
6. Konkretno usaglašavanje pojedinačnih slučajeva kod kojih posle provere postoje rezerve u vezi sa ispisivanjem imena vršiće se uz obostranu saglasnost. Cilj ovog postupka je uvažavanje ličnih osećanja građana Republike Srbije.
7. Spisak imena koji se dostavlja Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Republike Srbije sadrži sledeće podatke:
 - prezime
 - ime
 - datum rođenja
 - datum smrti
 - čin
 - jedinicu
 - mesto ekshumacije
 - broj premeštanja u drugi grob
 - kod pod kojim su identifikovani i sahranjeni posmrtni ostaci
 - groblje na kojem su sahranjeni posmrtni ostaci.

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije – Međunarodni ugovori”.

OBRAZLOŽENJE

1. Ustavni osnov

Ustavni osnov za donošenje Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Srbije i Vlade Savezne Republike Nemačke o ratnim memorijalima, koji je sačinjen u Beogradu, 28. novembra 2018. godine, sadržan je u članu 99. stav 1. tačka 4. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da Narodna skupština potvrđuje međunarodne ugovore kad je zakonom predviđena obaveza njihovog potvrđivanja.

2. Razlozi za potvrđivanje Sporazuma

Članom 16. Zakona o ministarstvima („Službeni glasnik RS”, br. 44/14, 44/15, 54/15, 96/15 - dr. zakon i 62/17) definisano je da je oblast negovanja tradicija oslobodilačkih ratova Srbije, zaštita spomenika i spomen - obeležja oslobodilačkih ratova Srbije, vojnih grobova i grobalja boraca u zemlji i inostranstvu nadležnost Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja.

U cilju zaštite ratnih grobova i vojnih memorijala postoji interes da se pitanja iz ove oblasti urede na sveobuhvatan način.

U skladu sa članom 9. Zakona o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora („Službeni glasnik RS”, broj 32/13) po završenim pregovorima, podnosi se izveštaj Vladi o toku pregovora i usaglašen tekst međunarodnog sporazuma.

3. Procena potrebnih finansijskih sredstava za sprovođenje Zakona

Za realizaciju ovog sporazuma u 2021. godini, nisu potrebna finansijska sredstva u budžetu Republike Srbije, kao ni za dve naredne godine. Nije planirano sprovođenje aktivnosti koje iziskuju troškove.

Ukoliko se pojavi potreba za realizacijom aktivnosti definisanih ovim zakonom, koristiće se sredstva obezbeđena u budžetu Republike Srbije za 2021. godinu u okviru razdela 30 - Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, funkcija 010 - bolest i invalidnost, u okviru Programa 0904 Boračko-invalidska zaštita, programska aktivnost 0002 - Očuvanje tradicija oslobodilačkih ratova Srbije, ekonomska klasifikacija 424 - Specijalizovane usluge, a za 2022. i 2023. godinu će biti u okviru limita koje odredi Ministarstvo finansija.